

VOORTDURENDE BEZETTING EN GRENZELOOS ONRECHT

EEN WEEK IN PALESTINA EN ISRAËL

Sadet Karabulut
Jip van Dort
Guido van Leemput
Ewa Slutzky

Augustus 2018

SP

INHOUD

INLEIDING 4

GAZA 6

PALESTIJNSE KINDERRECHTEN 9

MENSENRECHTENACTIVISTEN 11

BEZETTING EN NEDERZETTINGEN 13

EUROPEES EN NEDERLANDS BELEID 17

CONCLUSIES 19

Foto omslag: een deel van Oost-Jeruzalem met de scheidingsmuur.
Alle foto's in het reisverslag zijn gemaakt door de vier deelnemers aan de reis.

Palestina / Israël

foto Wickey-nl

INLEIDING

Van 16 tot 21 juli 2018 reisden wij door Palestina en Israël. We bezochten Oost- en West-Jeruzalem, Tel Aviv, Bethlehem, Ramallah, Nabi Saleh, Khan al Ahmar, Hebron en Susiya. We spraken er onder meer met (oud-)politici, een medewerker van de Likud-partij van premier Netanyahu, een hoge Palestijnse diplomaat, een lid van het Israëlische parlement (de Knesset), Israëlische (oud-)militairen, journalisten, activisten, medewerkers van Palestijnse, Israëlische en internationale ngo's, ambassadeurs en personeel van de Nederlandse ambassade, VN-medewerkers, taxichauffeurs en andere Palestijnse en Israëlische burgers. Ook spraken we – via Skype, omdat de toegang tot de kuststrook ons geweigerd werd – met jongeren in Gaza.

We hoorden hoopgevende verhalen, van Palestijnen die ook na ruim vijftig jaar bezetting nog altijd weigeren hun land af te staan en blijven inzetten op het bouwen van bruggen naar vrede. Ook maakten we kennis met Israëliërs die de status quo niet aanvaardden en evengoed werk maken van vrede, wat in het steeds rechtsere politieke en maatschappelijke klimaat daar almaar gevaarlijker wordt.

Deze positieve energie is cruciaal en verdient alle steun. Toch is het beeld dat opdoemt uit de vele gesprekken die we voerden, plus hetgeen we aantreffen in bezet Palestijns gebied, vooral dat er weinig reden is voor optimisme. De realiteit in Palestina is een bittere, waarbij een twee-staten-oplossing steeds verder uit het zicht raakt; voor zover er überhaupt nog enig zicht op is. Vrijwel niemand gelooft er nog in dat het zogenaamde Midden-Oosten vredesproces resultaten op gaat leveren. Zeker niet nu de Amerikaanse regering onder leiding van president Trump hierin het voortouw heeft.

Wat wij hoorden en aantreffen heeft ons geschokt. Maar het heeft ons tegelijkertijd veel energie gegeven om de kern van dit conflict te blijven bestrijden, zoals de SP dat al vele jaren doet: de voortdurende bezetting, de blokkade van Gaza en de (uitbreiding van) illegale nederzettingen (diefstal van land, in feite).

Aan de hand van een aantal thema's – Gaza, kinderrechten, mensenrechtenactivisten die steeds meer onder vuur liggen, bezetting en illegale nederzettingen en het beleid van de EU en Nederland – zijn in dit reisverslag onze ervaringen opgenomen. Die leiden tot de conclusies die we in het laatste hoofdstuk hebben genoteerd.

Sadet Karabulut, Tweede Kamerlid, SP-woordvoerder Buitenlandse Zaken,
Defensie & Ontwikkelingssamenwerking

Jip van Dort, fractiemedewerker Buitenlandse Zaken

Guido van Leemput, fractiemedewerker Defensie

Ewa Slutzky, fractiemedewerker Ontwikkelingssamenwerking & Vluchtelingen

Spelende Palestijnse kinderen in Susiya

1. GAZA

Naast vele andere redenen om een bezoek te brengen aan Palestina / Israël was het grove, disproportionele geweld dat het Israëlische leger de afgelopen maanden inzette tegen demonstranten in Gaza een directe aanleiding om te gaan. Bij dat geweld kwamen meer dan 120 mensen om het leven en raakten nog eens vele duizenden gewond. Sindsdien is het aantal doden en gewonden nog verder opgelopen.

Wij wilden heel graag Gaza bezoeken om met eigen ogen kennis te nemen van de uitzichtloze situatie in de kuststrook, de humanitaire crisis aldaar en de Israëlische dorpen aan de grens waar Hamas of andere organisaties geregeld raketten op afvuren. Eenmaal aangekomen op de luchthaven in Tel Aviv was het eerste bericht dat ons bereikte echter dat ons de toegang tot Gaza, waar zo'n twee miljoen mensen wonen in een gebied met grofweg de omvang van twee keer Texel, was ontzegd.

Een paar dagen later vernamen we tijdens een gesprek met kolonel Yoav Bitritsky van de Coordination of Government Activities in the Territories (COGAT), een onderdeel van de bezettingsautoriteiten, dat het officieel beleid is dat alle parlementariërs om politieke redenen de toegang wordt geweigerd. Omdat we het belangrijk vinden dat juist ook volksvertegenwoordigers toegang tot Gaza hebben, hebben we hierover [Kamervragen](#) gesteld.

Een van de jongeren in Gaza die we door middel van een Skype-verbinding spraken, Bissan, wees ons er in een emotioneel betoog op dat het recente geweld past in een patroon en dat jongeren in Gaza al heel veel oorlog hebben gezien. De afgelopen jaren heeft het Israëlische leger herhaaldelijk met grof geweld opgetreden tegen Gaza. Officieel zijn die militaire operaties gericht tegen Hamas, de organisatie die de touwtjes in de kuststrook in handen heeft en op de EU-lijst van terroristische organisaties staat. In de praktijk blijkt keer op keer dat vooral burgers het slachtoffer zijn.

[Klik hier voor een Facebook post over
onder andere ons gesprek met jongeren in Gaza](#)

Cijfers illustreren dat. Tijdens de oorlogen van eind december 2008 begin januari 2009, november 2012 en juli en augustus 2014 kwamen meer dan 3800 Palestijnen om het leven (tegenover 90 Israël's). In alle gevallen vielen er in meerderheid burgerslachtoffers, waaronder veel kinderen. In 2014, berekende de VN, waren zo'n driekwart van de slachtoffers burgers.

Het Israëlische geweld wordt in de media vaak gepresenteerd als reactie op raketbeschietingen vanuit Gaza op doelen in Israël. Maar tijdens een gesprek met Jessica Burnstein van de Israëlische ngo Gisha, die tot in detail op de hoogte is van de blokkade van Gaza en de humanitaire crisis in de kuststrook, werd duidelijk waarom de gemoederen soms zo hoog oplopen en er naar de wapens wordt gegrepen. De situatie is simpelweg onhoudbaar. Alhoewel de dynamiek die leidt tot de inzet van geweld te begrijpen is, bestaat daarvoor geen begrip. Het behoeft geen betoog dat ongericht geweld en raketbeschietingen op burgerdoelen in Israël illegaal zijn en veroordeeld moeten worden.

Het geweld vanuit Gaza kan niet begrepen worden als de illegale blokkade van de kuststrook buiten beschouwing wordt gelaten, die overigens deels mede door buurland Egypte in stand wordt gehou-

Skype-gesprek met jongeren in Gaza

den en geregeld nog wordt verergerd door de Palestijnse Autoriteit in de Westelijke Jordaanoever. Bijvoorbeeld door salarisbetalingen voor ambtenaren aldaar in te houden. Al meer dan tien jaar, sinds 2007, hebben de inwoners van Gaza te lijden onder deze wurgende blokkade.

Cijfers werpen ook hier licht op de situatie. De helft van de bevolking is werkloos en maar liefst 70 procent is in meer of mindere mate afhankelijk van humanitaire hulp. Elektriciteit is er maar een uur of vier per dag en het water uit de kraan is niet meer te drinken. Door een tekort aan brandstof, waarvan de import tijdens ons verblijf in Palestina / Israël nog verder aan banden werd gelegd, werkt het rioleringsstelsel niet meer. Ongezuiverd rioolwater wordt daarom rechtstreeks in zee geloosd.

Terwijl vroeger tienduizenden per dag Gaza konden verlaten, mogen nu nog maar enkele honderden de grens over. Dit terwijl 30 procent van de Gazanen familie heeft in Israël of de bezette gebieden. Zo'n 40 procent van de mensen die om medische redenen Gaza uit moeten, mag dat niet of pas na (lange) vertraging. Vissers mogen nog maar een paar mijl de zee op om vis te vangen, wat door het lozen van ongezuiverd rioolwater steeds moeilijker is geworden. Gaan zij iets verder, dan riskeren zij te worden neergeschoten door de Israëlische marine die er permanent patrouilleert. Deze uitzichtloze situatie kan niet los gezien worden van de toename van het aantal zelfmoorden in Gaza de laatste tijd.

Kort samengevat, de situatie in openluchtgevangenis Gaza is onleefbaar. Dat is ook de conclusie van VN-medewerkers.

Welkomstbord bij de grensovergang voor Gaza

2. PALESTIJNSE KINDERRECHTEN

Naast de twee miljoen inwoners van Gaza worden ook Palestijnse kinderen op de Westelijke Jordaanoever geregeld slachtoffer van de bezetting. Dat werd wel duidelijk tijdens ons gesprek met advocaat Gerard Horton van Military Court Watch. Dat is een ngo die opkomt voor de rechten van Palestijnse kinderen die door de Israëlische bezettingsautoriteiten worden opgepakt. Het uitgangspunt van Military Court Watch, waarmee we ook de Israëlische militaire rechtbank Ofer bezochten, is dat er geen enkele reden is om Palestijnse kinderen anders te behandelen dan Israëlische kinderen in de Westelijke Jordaanoever. Toch is dat de praktijk van alledag.

Jaarlijks worden er zo'n 700 Palestijnse kinderen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar opgepakt door Israël. Zij worden bijna allemaal veroordeeld, veelal voor het gooien van stenen of voor de intentie om dat te doen. Op allerlei manieren worden hun rechten geschonden. Zo komt het vaak voor dat Palestijnse kinderen worden overgebracht naar gevangenissen in Israël, waardoor het voor ouders (veel) moeilijker wordt hun kinderen te bezoeken. Daarmee wordt het oorlogsrecht geschonden. Over deze praktijk stuurde Military Court Watch alweer enkele jaren geleden een brief aan de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken. Omdat deze brief nog altijd niet is beantwoord, hebben wij [Kamervragen](#) gesteld.

Palestijnse kinderen worden ook vaak ondervraagd in afwezigheid van een advocaat en familieleden – waarbij geregeld mishandeling en zelfs marteling wordt toegepast. We spraken in Hebron bijvoorbeeld een jongen die op zijn dertiende drie dagen lang geblinddoekt in dezelfde houding moest zitten. Palestijnse kinderen worden doorgaans midden in de nacht gearresteerd en met geboeide handen en geblinddoekt afgevoerd. Regelmatig worden zij niet gewezen op hun rechten, waaronder het recht om te zwijgen. Vaak worden zij bovendien in het Hebreeuws toegesproken, een taal die zij niet machtig zijn.

[Klik hier voor een Facebook post over onze ervaring tijdens het bezoek aan de militaire rechtbank Ofer](#)

De meeste processen resulteren, via een schuldbekentenis, in een maandenlange gevangenisstraf en een hoge boete van omgerekend een of meerdere maandsalarissen, waarna voorwaardelijke vrijlating volgt. De reden hiervoor is niet dat ieder opgepakt kind daadwerkelijk schuldig is. Het is bizar, maar in de bezette gebieden is de realiteit dat Palestijnse kinderen doorgaans sneller vrijkomen als zij schuld bekennen in plaats van verder te procederen. Dit komt omdat kinderen, in afwachting van een rechterlijke uitspraak, steevast in voorarrest blijven. Doorprocederen duurt vaak een stuk langer dan schuld bekennen. Het is hierom dat militaire rechtbanken vrijwel alle opgepakte kinderen, zo'n 95 procent, ook daadwerkelijk veroordelen.

Deze behandeling staat in schril contrast tot die van Israëlische kinderen die in illegale nederzettingen in bezet Palestijns gebied wonen en zich schuldig maken aan vergelijkbare vergrijpen. Voor hen geldt civiel recht in plaats van militair recht. Volgens dat recht sluit je kinderen niet maandenlang op voor het vasthouden van een steen, omdat een kind immers erg kwetsbaar is.

In gesprek met de vader van Ahd Tamimi

Voor inwoners in nederzettingen die misdaden begaan tegen Palestijnen geldt vooral straffeloosheid. Misdaden zoals het ontwortelen van olijfbomen, het vergiftigen van vee en het gebruik van geweld tegen Palestijnen worden vaak niet bestraft. Door het hanteren van twee verschillende rechtssystemen voor de verschillende bevolkingsgroepen vindt in de bezette Palestijnse gebieden discriminatie door Israël plaats.

Military Court Watch maakte ons duidelijk dat de onrechtvaardige behandeling van Palestijnse kinderen voor het overgrote deel een gevolg is van de aanwezigheid van illegale nederzettingen in bezet gebied. Er wonen zo'n 400.000 kolonisten op de Westelijke Jordaanoever en nog eens 200.000 in Oost-Jeruzalem, te midden van zo'n drie miljoen Palestijnen. Een grote militaire macht is nodig om hun veiligheid te garanderen, omdat zij leven op gestolen grond. Repressie, ook van kinderen, is een logisch gevolg van het in stand houden van deze illegale situatie.

Wellicht de bekendste politieke gevangene die tijdens onze reis in Palestina / Israël vastzat is Ahd Tamimi, opgepakt op 16-jarige leeftijd. Inmiddels, na acht maanden, is zij gelukkig weer vrijgelaten. Ahd werd veroordeeld omdat zij zwaarbewapende Israëlische militairen die de tuin van haar huis binnenliepen probeerde weg te jagen, onder andere door hen te slaan. Organisaties als Amnesty International hebben campagne gevoerd voor haar vrijlating, omdat helemaal niets haar maandenlange detentie rechtvaardigde. In de Tweede Kamer hebben wij een **motie** ingediend die de regering verzoekt zich uit te spreken voor de vrijlating van Ahd Tamimi, maar die werd door de regering ontraden en door onder andere de coalitiepartijen weggestemd.

[Klik hier voor een videoboodschap van Bassem Tamimi, de vader van Ahd](#)

3. MENSENRECHTENACTIVISTEN

Een terugkerend thema, met name in gesprekken met de Israëlische ngo's B'Tselem en Breaking the Silence, met de Palestijnse mensenrechtenorganisatie Al-Haq en het internationaal opererende Oxfam, was de toenemende repressie tegen mensen die opkomen voor de mensenrechten. De criminalisering van legitieme activiteiten van ngo's, in Israël maar ook in Palestina, kwam tijdens ons verblijf in Palestina / Israël op twee verschillende manieren tot uiting.

Allereerst nam de Knesset een wet aan die het ngo's die kritisch zijn op de bezetting bemoeilijkt presentaties te geven aan kinderen in scholen. Dit betreft ngo's als Breaking the Silence, die getuigenissen van Israëlische militairen verzamelt. Als zoiets de minister niet zint, kan er worden ingegrepen om een presentatie van deze of een andere ngo tegen te houden.

Dergelijke maatregelen komen tot stand in een steeds extremer naar rechts opschuivend politiek discours in Israël, waarin het ene na het andere radicale voorstel wordt gedaan en tegenstanders gemakkelijk worden weggezet als verraders. Het presidentschap van Donald Trump in de VS met zijn onverantwoordelijke Israëlbeleid, zoals het verhuizen van de ambassade naar Jeruzalem, geeft radicale politici de wind in de zeilen. Het resultaat is een sterk gepolariseerde sfeer, waarin verdachtmakingen over onder meer samenwerking met terroristen bijdragen aan een toename van dreiging en ook fysiek geweld tegen kritische ngo's.

Hagai El-Ad van B'Tselem

Het tweede voorbeeld betreft de weigering van Israël om twee Nederlandse onderzoekers toe te laten. Deze medewerkers van Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) zijn geweigerd omdat zij betrokken zouden zijn bij BDS-activiteiten (boycot, desinvesteren, sancties) tegen Israël. Zij ontkennen dat, en SOMO maakt sowieso geen onderdeel uit van de BDS-beweging. Omdat het een democratische rechtsstaat onwaardig is om critici die het recht hebben op vrijheid van meningsuiting buiten de deur te houden, hebben wij hierover **Kamervragen** gesteld.

De weigering om de twee Nederlanders toe te laten is een gevolg van een vorig jaar aangenomen wet, die het mogelijk maakt BDS-activisten de toegang tot Israël te ontzeggen. Opvallend daarbij is dat Israël geen onderscheid maakt tussen BDS-activiteiten gericht tegen Israël en dergelijke activiteiten gericht tegen de bezetting van Palestijns gebied. Het onderscheid dat de internationale gemeenschap op dit onderdeel maakt, zoals bijvoorbeeld eind 2016 is vastgelegd in resolutie 2334 van de VN-Veiligheidsraad, is aan de Israëlische autoriteiten niet besteed. Zij gooien alle kritiek op een hoop.

4. BEZETTING EN NEDERZETTINGEN

De bezetting is, voor wie het wil zien, alomtegenwoordig in Palestina. Al onze gesprekspartners, uiteraard met uitzondering van bijvoorbeeld militairen die direct verantwoordelijk zijn voor de instandhouding ervan, noemen dit de kern van het conflict, samen met de (uitbreiding van) de nederzettingen. Vaak werd ons op het hart gedrukt dat als niet spoedig een einde wordt gemaakt aan de bezetting en de uitbreiding van de nederzettingen, de twee-statenoplossing definitief ten grave kan worden gedragen. De huidige situatie is simpelweg onhoudbaar. Anderen meenden zelfs dat de twee-statenoplossing reeds een stille dood is gestorven.

Tijdens de Zesdaagse Oorlog in juni 1967, waarin Israël het opnam tegen buurlanden Egypte, Jordanië en Syrië, werden de Westelijke Jordaanoever, inclusief Oost-Jeruzalem, Gaza en de Golan-hoogten veroverd. Sindsdien zijn zo'n tweehonderd nederzettingen gebouwd in bezet gebied, waar inmiddels ongeveer 600.000 Israëli's wonen. Een derde in Oost-Jeruzalem en twee derde op de Westelijke Jordaanoever.

Tal van resoluties van de Verenigde Naties veroordelen de ontstane praktijk. Al in november 1967 bijvoorbeeld is resolutie 242 aangenomen door de Veiligheidsraad van de VN. Daarin wordt het Israëlische leger opgedragen de veroverde gebieden te verlaten. Veel andere resoluties, zoals de al eerder genoemde resolutie 2334 uit 2016, veroordelen het nederzettingenbeleid omdat het oorlogsrecht verbiedt om de eigen bevolking over te brengen naar bezet gebied.

In 2005 heeft Israël de nederzettingen in Gaza ontruimd en, twee jaar later, nadat Hamas er aan de macht was gekomen, een blokkade tegen de kuststrook ingesteld. Omdat Israël niet langer militair aanwezig is in Gaza claimt het land daar geen bezetter te zijn en geen verplichtingen te hebben tegenover de bevolking. Het internationaal recht kijkt daar anders tegenaan. Omdat Israël effectieve controle houdt over wat er in Gaza gebeurt, duurt de bezetting ook daar voort.

Net als de nederzettingen is ook de blokkade van Gaza illegaal, onder andere omdat de bezettende macht een zorgtaak heeft voor de bevolking en die niet nakomt. Het Internationale Rode Kruis stelt dat de bevolking van Gaza collectief gestraft wordt, wat in strijd is met het oorlogsrecht, en roept Israël op de blokkade op te heffen. Alleen dan kan in de humanitaire behoefte van de Gazaanse bevolking worden voorzien.

De zorgtaak van de Israëlische autoriteiten geldt eveneens voor de Westelijke Jordaanoever, maar ook daar wordt die vaak niet nagekomen. Terwijl inwoners van illegale nederzettingen in welvaart leven, is het in naburige Palestijnse dorpen vaak armoe troef.

Erger nog, veel Palestijnse dorpen worden met sloop bedreigd, vooral dorpen in de nabijheid van nederzettingen. Zo'n 4000 gebouwen in wat heet Area C – een gebied van ruim 60 procent van de Westelijke Jordaanoever waar het Israëlische leger het voor het zeggen heeft – zijn in de afgelopen jaren gesloopt. Van nog eens zo'n 12.500 Palestijnse gebouwen in ditzelfde gebied hebben de Israëlische autoriteiten besloten dat deze gesloopt moeten worden. Naast deze sloop(plannen) wordt nagenoeg elk verzoek van Palestijnen om iets te bouwen in Area C afgewezen.

Tijdens onze reis zijn we op bezoek gegaan bij meerdere Palestijnen in Area C die met deze problematiek te maken hebben. We spraken de christen Amal Nasser van het Tent of Nations project, een

Op het terrein van Tent of Nations

ecologische boerderij nabij Bethlehem waar educatie centraal staat. Tent of Nations is omsingeld door nederzettingen en geregeld ontwortelen gewapende kolonisten fruit- en olijfbomen. Wegen worden door kolonisten gebarricadeerd zodat de toegang tot het project bemoeilijkt wordt. Voor de daders heerst straffeloosheid. Amal Nasser mag niets bouwen, zelfs waterputten worden met sloop bedreigd, terwijl naburige nederzettingen blijven uitbreiden. Onder het motto 'We refuse to be enemies' blijven Amal en haar familieleden, met steun van internationale activisten, echter inzetten op het bouwen van bruggen naar vrede.

[Klik hier voor een videoboodschap van Amal Nassar van het Tent of Nations project](#)

Ook bezochten wij Nasser Nawaja, die in het dorp Susiya woont, op de westelijke Jordanoever ten zuiden van Hebron. Terwijl naburige nederzettingen op gestolen Palestijns land allemaal zijn aangesloten op het elektriciteits- en waternetwerk, wordt hij gedwongen water elders in te kopen, voor een veel hogere prijs. Zijn waterputten zijn gesloopt, net als een van de grotten waarin zijn familie leefde. Ook zijn olijfbomen zijn doelwit van kolonisten. De avond voordat wij arriveerden, vertelde Nasser, hadden een aantal kolonisten nog olijfbomen uit de grond getrokken.

[Klik hier voor een videoboodschap van Nasser Nawaja in Susiya](#)

In Khan al Ahmar, waarvan het Israëlische Hooggerechtshof heeft besloten dat het gesloopt moet worden, spraken we met het hoofd van dit bedoeïenendorp, Eid Khamisjahaun. Zijn verhalen zijn vergelijkbaar met die uit Bethlehem en Susiya, al worden de mensen hier zelfs met deportatie bedreigd. Deze kwestie is extra relevant omdat Khan al Ahmar in het zogenaamde E1-gebied ligt ten oosten van Jeruzalem, dat aangewezen is voor uitbreiding van een iets verder gelegen nederzetting.

Als het zover komt, kan dat ertoe leiden dat het noordelijke en zuidelijke deel van de Westelijke Jordanoever van elkaar gescheiden worden, waardoor een twee-statenoplossing met een levensvatbare Palestijnse staat definitief de nek wordt omgedraaid. Saillant detail is: toen wij afscheid hadden genomen van Eid om met de taxi terug te keren naar het hotel, werd een van de toegangswegen van Khan al Ahmar door een bulldozer gebarricadeerd, onder toezicht van de Israëlische autoriteiten. Over zowel Susiya als Khan al Ahmar hebben we herhaaldelijk [Kamervragen](#) gesteld.

De scheidingsmuur die door grote delen van de Westelijke Jordanoever loopt is een ander kenmerk van de Israëlische bezetting. Omdat deze muur voor het overgrote deel over Palestijns gebied is gebouwd, heeft het Internationaal Gerechtshof eerder geconcludeerd dat die, net als de nederzettingen, illegaal is. Desondanks gaat de bouw nog altijd door. Dat levert ronduit bizarre toestanden op, zoals Palestijnse dorpen die in tweeën worden gesplitst en boeren die van hun land worden gescheiden. Datzelfde is soms overigens ook het gevolg van de aanleg, door Israël, van wegen die niet voor Palestijnen toegankelijk zijn.

Hieraan kunnen de vele checkpoints en andere belemmeringen voor de bewegingsvrijheid voor Palestijnen worden toegevoegd. Die zorgen ervoor dat Palestijnen soms dagelijks een uur of langer in de rij moeten staan om bijvoorbeeld naar school te gaan of boodschappen te doen. Er zijn de laatste jaren zelfs zogenaamde vliegende checkpoints, die op een willekeurige plaats op een weg alles en iedereen controleren die wil passeren. Ook dat zorgt voor veel oponthoud en heel veel frustratie.

In Hebron, de grootste Palestijnse stad op de Westelijke Jordanoever, waar we een rondleiding kregen van Nadav Weiman van Breaking the Silence, zagen we de gevolgen van de aanwezigheid van zo'n 800 kolonisten in vier nederzettingen midden in het centrum van de stad. Het Israëlische leger is in Hebron aanwezig met ongeveer evenveel militairen als er kolonisten zijn en moet hun veiligheid garanderen. Het gevolg is dat Palestijnen de toegang tot allerlei delen van de stad is ontzegd. Bepaalde wegen zijn voor hen niet meer toegankelijk, wat soms de bizarre praktijk oplevert dat mensen hun huis niet langer via de voordeur kunnen verlaten. Honderden Palestijnse winkels hebben noodgedwongen de deuren moeten sluiten en meer dan duizend woningen zijn verlaten. Wat vroeger een levendige stad was, is veranderd in een spookstad.

[Klik hier voor een Facebook post over Hebron en de rondleiding van Breaking the Silence](#)

Een Israëliische militair in Hebron

5. EUROPEES EN NEDERLANDS BELEID

Ondanks de voortdurende bezetting en uitbreiding van de nederzettingen, ondanks de blokkade van Gaza en het excessieve militaire geweld tegen de inwoners van de kuststrook, ondanks de bouw van de muur, de sloop van Palestijnse gebouwen en het ontwortelen van olijfbomen, ondanks het opsluiten van Palestijnse kinderen, ondanks het kolonistengeweld en terwijl mensenrechtenactivisten onder vuur liggen, ondanks alles zijn de betrekkingen van de EU en Nederland met Israël goed.

Op tal van onderwerpen werken de EU en Israël samen. Die samenwerking is de afgelopen jaren verder geïntensiveerd. Dat gebeurt vooral op basis van het in 2000 in werking getreden associatieakkoord, dat het land grote economische voordelen geeft. De handel tussen Israël en de EU is omvangrijk en loopt op tot vele miljarden aan import en export. Ook wordt er veel samengewerkt in onderzoek en innovatie. Er is geen land in de regio waarmee de EU een dergelijke verregaande relatie heeft. Nederland heeft de relatie met Israël eveneens geïntensiveerd, bijvoorbeeld tijdens het kabinet-Rutte II toen een samenwerkingsforum werd aangegaan en de samenwerking op defensiegebied werd opgeschroefd.

Als Israël illegale nederzettingen uitbreidt, grof geweld inzet tegen demonstranten in Gaza of dorpjes op de Westelijke Jordaanoever dreigt te slopen, uitende EU en afzonderlijke lidstaten als Nederland met enige regelmaat (stevige) kritiek. Maar serieuze maatregelen worden niet genomen. Dit beleid staat in schril contrast tot het Europese optreden richting Rusland na annexatie van de Krim, toen allerlei sancties werden ingevoerd, waaronder een importverbod van producten uit dit van Oekraïne afgepakte stuk land.

Er is wel een differentiëringsbeleid richting Israël, wat onder andere betekent dat de illegale nederzettingen niet mogen profiteren van de handelsvoordelen die onderdeel zijn van het associatieakkoord. Nederland voert in dit kader ook een ontmoedigingsbeleid, waarbij bedrijven wordt ontraden economische banden aan te gaan met de nederzettingen. Formeel gelden overeenkomsten met Israël niet voor de bezette gebieden.

Desondanks profiteren illegale nederzettingen van de betrekkingen met de EU en wordt ook op andere manieren door Europese landen bijgedragen aan het in stand houden van de bezetting. Dat bleek tijdens ons gesprek met Riya Hassan van de Israëlische ngo Who Profits, die bestudeert welke bedrijven geld verdienen aan de bezetting. Who Profits is voorstander van het differentiëringsbeleid, maar wijst ook op de beperkingen daarvan. Omdat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de Israëlische economie en die van de nederzettingen is differentiëren in de praktijk vrijwel onmogelijk.

Een belangrijke manier waarop nederzettingen profiteren is door de export van groente en fruit naar Europa, de belangrijkste handelspartner van Israël. Omdat oorsprongsregels worden ontdoken, worden deze producten verkocht met het misleidende label 'Made in Israël'. Zo genieten zij ten onrechte handelsvoordelen die uit het associatieakkoord voortvloeien. Veelzeggend is, zo bleek een aantal jaar geleden uit cijfers van de Wereldbank, dat de EU veel meer importeert uit de illegale nederzettingen (een paar honderd miljoen euro) dan uit de rest van Palestina. Over deze handel met de nederzettingen hebben wij **Kamervragen** gesteld.

Deelname van de militaire industrie in onderzoeksprogramma's van de EU en wapenhandel tussen Europese landen en Israël zijn andere voorbeelden die profijt opleveren voor de bezetting. Het

In gesprek met Riya Hassan van Who Profits

Israëlische leger is immers instrumenteel in het in stand houden van de bezetting en het uitbreiden van de nederzettingen. Relevant is hier de aanschaf door Nederland van gevechtspakken van de Israëlische firma Elbit. Daarover hebben we **Kamervragen** gesteld.

De relatie van de EU en Nederland met de Palestijnse gebieden is veel minder intensief, maar wel belangrijk. Hier wordt goed werk verricht, vooral op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. In Bethleem bij het project Tent of Nations en de dorpen Khan al Ahmar en Susiya, die alledrie met sloop bedreigd worden, worden projecten zoals het plaatsen van zonnepanelen en waterzuiveringsinstallaties gefinancierd. Dat is soms een kwestie van overleven voor deze bedreigde Palestijnse gemeenschappen. Het is dapper dat EU-landen dergelijke projecten soms opnieuw opbouwen nadat die door Israël zijn gesloopt, wat heel regelmatig voorkomt, zonder dat een schadevergoeding wordt betaald.

Er is ook Europese en Nederlandse steun aan mensenrechtenorganisaties in zowel Palestina als Israël. Vanwege de groeiende weerstand tegen hun werk en het gepolariseerde politieke klimaat is deze buitenlandse steun en financiering van grote invloed. Belangrijk werk kan daardoor worden voortgezet.

6. CONCLUSIES

De eerste en belangrijkste conclusie na een week in Palestina / Israël is dat de huidige situatie van voortdurende bezetting en uitbreiding van de illegale nederzettingen onhoudbaar is en al op korte termijn kan leiden tot het definitief om zeep helpen van de levensvatbaarheid van een Palestijnse staat en daarmee de twee-statenoplossing. Om Palestijnse zelfbeschikking mogelijk te maken, is actie dringend nodig.

Cruciaal is het opvoeren van de druk op Israël om dat land op andere gedachten te brengen. Het is de hoogste tijd dat resoluties van de Veiligheidsraad van de VN niet langer worden geschonden, dat de bezetting wordt beëindigd. Het is evident dat het intensiveren van de betrekkingen met Israël, zoals dat de afgelopen decennia vorm heeft gekregen, ook door Nederland, daar niet aan bijdraagt. Integendeel zelfs.

Interessant zijn ontwikkelingen in Ierland, waar de Senaat akkoord is gegaan met een verbod op de import van producten uit nederzettingen. Tijdens ons verblijf in Palestina en Israël bleek dat tal van onze gesprekspartners hoop putten uit dit voorbeeld. De opvatting dat er een prijskaartje moet komen te hangen aan de bezetting en het nederzettingenbeleid wordt breed gedragen. Het Ierse voorbeeld verdient navolging. Profiteren van illegale praktijken moet worden bestreden.

Samenwerking op defensiegebied en wapenhandel met Israël kan niet langer getolereerd worden, omdat het Israëlische leger als primaire taak heeft de bezetting in stand te houden en uitbreiding van nederzettingen te faciliteren. Dat met Europese wapens oorlogsmisdaden worden begaan tegen inwoners van Gaza is ongehoord. Het is tijd voor een wapenembargo.

Het opvoeren van de druk is ook nodig om te komen tot het beëindigen van de illegale blokkade van Gaza, waarop ook Egypte en de autoriteiten in Gaza en de Westelijke Jordaanoever moeten worden aangesproken. Dat Israël meer dan 120 demonstranten kan doden en niet eens hoeft te rekenen op een veroordeling door Nederland, is onacceptabel.

Omdat Palestijnse zelfbeschikking steeds verder uit het zicht raakt, is het belangrijk dat Europese landen hulp voortzetten, en waar mogelijk intensiveren, aan met sloop en zelfs deportatie bedreigde gemeenschappen op de Westelijke Jordaanoever. Zo kan direct worden bijgedragen aan het in stand houden van de twee-statenoplossing. Erkenning van de Palestijnse staat is in dit kader ook van belang.

Het in stand houden van financiële steun aan mensenrechtenverdedigers in deze regio waar zo'n gebrek is aan respect voor fundamentele rechten, niet in de laatste plaats van Palestijnse kinderen, is eveneens van groot belang. Zonder die hulp is het waarschijnlijk dat mensenrechtenschendingen nog verder zullen toenemen. Politieke steun, zoals het duidelijk stelling nemen als mensenrechten-activisten bedreigd worden, is hier een welkome aanvulling.

Vredesbesprekingen onder Amerikaanse leiding zijn een heilloos proces. Voor een effectief vredesproces is het essentieel dat het voortouw niet bij president Trump ligt, maar bij andere spelers, waaronder landen in de regio en de EU. Eenheid onder het al jarenlang ernstig verdeelde Palestijnse leiderschap is hiervoor belangrijk. Onderhandelingen over vrede moeten ten minste samengaan met een totale stopzetting door Israël van de uitbreiding van nederzettingen.

Een deel van de muur in Oost-Jeruzalem

WWW.SP.NL